Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0003

Direktiva o pravičnem prehodu v svetu dela: ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta in oživljanje lokalnih gospodarstev

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. januarja 2026 s priporočili Komisiji o pravičnem prehodu v svetu dela: ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta in oživljanje lokalnih gospodarstev (2025/2131(INL))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju členov 153 in 225 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

– ob upoštevanju mnenja Odbora za pravne zadeve o predlagani pravni podlagi,

– ob upoštevanju členov 47 in 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju členov 4, 9, 46, 149, 151, 153, 162, 164, 174 do 178 in 349 PDEU,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru (COM(2019)0640),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. marca 2021 o akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic (COM(2021)0102),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost[1],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega

1 UL L 57, 18.2.2021, str. 17.
2 UL L 231, 30.6.2021, str. 1.

sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013[3],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/691 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce (ESPG) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1309/2013[4],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o vzpostavitvi Socialnega sklada za podnebje in spremembi Uredbe (EU) 2021/1060[5],

– ob upoštevanju Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES[6],

– ob upoštevanju predstavitve o oceni evropske dodane vrednosti iz septembra 2025 z naslovom Pravični prehod v svetu dela: ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta in oživljanje lokalnih gospodarstev,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. novembra 2023 o ustvarjanju delovnih mest: pravični prehod in naložbe z učinkom,

– ob upoštevanju smernic Mednarodne organizacije dela (MOD) za pravičen prehod v okoljsko vzdržne družbe in gospodarstva za vse[7],

– ob upoštevanju poročila Enrica Lette z dne 10. aprila 2024 z naslovom „*Much more than a market*“ (Veliko več kot trg),

– ob upoštevanju poročila Maria Draghija z dne 9. septembra 2024 z naslovom „Prihodnost evropske konkurenčnosti“ (v nadaljnjem besedilu: Draghijevo poročilo),

– ob upoštevanju načrta za kakovostna delovna mesta,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. septembra 2025 o vlogi kohezijske politike pri podpiranju pravičnega prehoda,

– ob upoštevanju priporočila Sveta iz leta 2022 o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost,

– ob upoštevanju priporočila Sveta o pravičnem prehodu na podnebno nevtralnost iz leta 2022 in ključnih sporočil Odbora za zaposlovanje in Odbora za socialno zaščito o njegovem izvajanju,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. decembra 2020 o močni

---

3 UL L 231, 30.6.2021, str. 21.
4 UL L 153, 3.5.2021, str. 48.
5 UL L 130, 16.5.2023, str. 1.
6 UL L 275, 25.10.2003, str. 32.
7 ILC.111/Resolucija V, 16. junij 2023.

socialni Evropi za pravičen prehod,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. septembra 2025 o javnih naročilih,

– ob upoštevanju političnih usmeritev Evropske komisije za obdobje 2024–2029,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 26. februarja 2025 o dogovoru o čisti industriji (COM(2025)0085),

– ob upoštevanju sporočila Komisije iz julija 2025 z naslovom Okvir za ukrepe državne pomoči v podporo dogovoru o čisti industriji (C/2025/3602),

– ob upoštevanju izjave iz La Hulpa z dne 16. aprila 2024 o prihodnosti evropskega stebra socialnih pravic,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje Sveta Evropske unije o razsežnostih kakovosti delovnih mest z dne 6. junija 2025,

– ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 4. decembra 2024 o zakonodajnem predlogu za pravični prehod in orodjih politike EU za bolj socialen evropski zeleni dogovor,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve (A10-0261/2025),

A. ker zeleni in digitalni prehod na različne načine korenito spreminjata evropska gospodarstva, družbe, regije in delovna mesta, zaradi česar so potrebni celoviti ukrepi na področju socialne politike in politike zaposlovanja, da se preprečijo škodljivi vplivi ter spodbudi ekonomska, socialna in teritorialna kohezija; ker je zagotavljanje učinkovitega prehoda na podnebno nevtralno in digitalizirano gospodarstvo ter zmanjšanje odvisnosti od oskrbe z energijo bistveno za dolgoročno blaginjo, dobrobit, trajnostnost, rast in konkurenčnost Evrope; ker bo dvojni prehod na koncu uspešen le, če bomo zagotovili, da bo pošten in vključujoč za delavce, podjetja in regije ter da bo prispeval k socialni pravičnosti za vse, s posebnim poudarkom na najranljivejših, da nihče ne bo zapostavljen; ker bi se samo s pravičnim prehodom lahko ustvarile koristi v višini 261 milijard EUR na leto, zlasti z obravnavanjem socialnih neenakosti in regionalnih razlik[8]; ker se bo pristop vsake prizadete regije razlikoval glede na njene ekonomske in socialne razmere;

B. ker so učinki dvojnega prehoda na zaposlovanje po Uniji asimetrični, socialno-ekonomski učinki pa se med različnimi regijami zelo razlikujejo; ker obstaja prostorski izziv, saj se lahko delovna mesta v modernem, z viri učinkovitem in konkurenčnem gospodarstvu

---

8 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774668/EPRS_BRI(2025)774668_EN.pdf.

ustvarijo v drugih regijah in ne v tistih, v katerih se zmanjšuje število delovnih mest;

C. ker je treba pri upravljanju prehoda zagotavljati socialno vključenost, zmanjšati revščino in neenakosti ter izkoristiti možnosti za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest, spodbujanje demokracije na delovnem mestu, zaščito pravic delavcev in dvig delovnih standardov v prizadetih sektorjih;

D. ker so trgi dela EU še vedno ozemeljsko razdeljeni in ker se povečujeta kakovost delovnih mest ter število nestandardnih oblik pogodb o zaposlitvi, zlasti med mladimi;

E. ker pri upravljanju prehoda na ogljično nevtralno gospodarstvo ne bi smeli podpirati le prehoda na nova kakovostna delovna mesta v nastajajočih sektorjih, temveč bi bilo treba tudi ohranjati obstoječa delovna mesta in sektorje ter jih prilagajati bolj trajnostnim in čistim industrijam in tehnologijam za ljudi, zlasti za tiste, ki živijo na bolj prizadetih območjih; ker je bistvenega pomena, da se posebna pozornost nameni regijam in industrijam, ki so odvisne od fosilnih goriv, saj jih bo treba preoblikovati, da bodo izpolnjevale podnebne zaveze Unije; ker je pomembno, da imajo vsi, vključno z delavci in iskalci zaposlitve, podporo pri obvladovanju prehoda, da bodo razumeli in sprejeli cilje dolgoročne strategije do leta 2050 ter da bodo ti cilji učinkoviti; ker je glede na raziskavo Eurofounda[9] široka vključenost civilne družbe, socialnih partnerjev in javnih organov v proces prehoda ključna za zagotavljanje in pravično porazdelitev donosov iz gospodarskih dejavnosti in virov ter za obvladovanje konfliktov;

F. ker je za gospodarsko preobrazbo Evrope potrebna močna osredotočenost na konkurenčnost in rast; ker je treba podjetnikom in ustvarjalcem delovnih mest zagotoviti prave pogoje za naložbe in širitev, zagotavljanje učinkovite uporabe sredstev pa je bistveno za privabljanje zasebnih naložb; ker je pomembno, da so državljani v mestih in na podeželju vključeni v pravičen prehod, pri katerem sta uravnoteženi konkurenčnost in solidarnost, in da ga podpirajo ter da so lahko prepričani, da bodo njihovo delovno mesto, prihodek in način življenja zaščiteni, tako da ne bo nihče zapostavljen;

G. ker je namen številnih pomembnih zakonodajnih in nezakonodajnih pobud Unije obravnavati učinke dvojnega prehoda (zlasti mehanizem za pravični prehod, Sklad za pravični prehod, Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji, Unija spretnosti, Socialni sklad za podnebje, ESS+ ter mehanizem za okrevanje in odpornost) ali pri tem pomagati in okrepiti konkurenčnost, vendar v zakonodajnem in političnem okviru ostajajo vrzeli v zvezi z motnjami na delovnem

---

9 Eurofound (2024), *Creating a new social contract for the just transition: Is partnership working?* (Vzpostavitev nove socialne pogodbe za pravični prehod: ali partnerstvo deluje?) Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg.

mestu, pravicami delavcev, socialno zaščito, socialnim dialogom ter priložnostmi za izobraževanje in usposabljanje; ker lahko samo ukrepi na ravni Unije zagotovijo resnično dodano vrednost in sočasno navzgor usmerjeno socialno konvergenco, da bi uresničili obljubo, da nihče ne bo zapostavljen, hkrati pa upoštevali nacionalne modele trga dela in s tem povezane tradicije;

H. ker je v Draghijevem poročilu vztrajno pomanjkanje znanj in spretnosti opredeljeno kot ovira za inovacije, sprejemanje tehnologije in prizadevanja za razogljičenje, kar ovira rast in konkurenčnost; ker skoraj štiri od petih malih in srednjih podjetij v EU poročajo o težavah pri iskanju delavcev z ustreznimi znanji in spretnostmi; ker se delovna sila zaradi upada v sistemih izobraževanja in usposabljanja, zlasti odraslih, ne pripravlja na dvojni prehod; ker je udeležba v izobraževanju odraslih še vedno nezadostna, saj se letno usposablja le 39,5 % odraslih[10], kar je daleč pod ciljem 60 % za leto 2030, za dosego katerega bi bilo treba zagotoviti usposabljanje še za približno 50 milijonov delavcev[11];

I. ker lahko EU z naložbami v razvoj visokih kompetenc spodbudi k povečanju produktivnosti, plač in ekonomske enakosti; ker morda skoraj 50 % odraslih potrebuje izpopolnjevanje ali preusposabljanje[12]; ker bo samo energetski sektor EU do leta 2030 potreboval vsaj 145.000 kvalificiranih delavcev[13]; ker je čista tehnologija eno od gonil gospodarske blaginje v Evropi, saj bo le do leta 2023 prispevala k 30-odstotni rasti EU in ustvarila več milijonov delovnih mest[14];

J. ker bi morale evropske strategije za znanja in spretnosti, konkurenčnost in naložbe ustvarjati priložnosti za velika podjetja ter mala in srednja podjetja in hkrati upoštevati nacionalne, regionalne in lokalne potrebe; ker so politike, ki krepijo industrijske zmogljivosti, spodbujajo podjetništvo in ustvarjajo delovno silo z znanji in spretnostmi, prilagojenimi lokalnim razmeram, bistvene za to, da imajo vsi Evropejci koristi od rasti in inovacij;

K. ker so ustrezno financirani sistemi blaginje in socialne zaščite osnovni pogoj za pošten in pravičen prehod na podnebno nevtralnost in digitalno preobrazbo; ker je v Draghijevem poročilu poudarjeno tudi, da je treba zagotoviti, da bosta rast produktivnosti in socialna vključenost tesno povezana s sistemi socialnega varstva držav članic, ki so med prehodom ključni za zagotavljanje močnih javnih storitev,

---

10 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52025DC0090.

11 Draghijevo poročilo, str. 37.

12 https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4223#group-downloads.

13 https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/4826f429-0545-11f0-b1a3-01aa75ed71a1.

14 https://www.cedefop.europa.eu/en/news/green-transition-creates-more-jobs-it-destroys.

socialne zaščite, stanovanj, prevoza in otroškega varstva; ker imajo kakovostna delovna mesta, dostojni delovni pogoji, dostop do socialne zaščite, socialni dialog in kolektivna pogajanja ključno vlogo pri privabljanju in ohranjanju delovne sile ter so pomembni za konkurenčnost Unije in demokracijo na delovnem mestu;

L. ker so v skladu s poročilom Komisije o razvoju na področju zaposlovanja in socialnih zadev v Evropi v letu 2024 (ESDE 2024)[15] omejitve pri udeležbi v izobraževanju in usposabljanju odraslih posledica ovir, kot so prepričanje, da izobraževanje in usposabljanje nista potrebna, nezadostna ponudba ali težave pri dostopu do ustreznega kakovostnega usposabljanja, težave z načrtovanjem, usklajevanje družinskih obveznosti in finančne omejitve; ker Draghijevo poročilo vsebuje poziv EU, naj vsem delavcem zagotovi pravico do izobraževanja in preusposabljanja, kar jim bo omogočilo, da prevzamejo nove vloge, ko bodo njihova podjetja uvajala tehnologijo, ali preidejo na kakovostna delovna mesta v novih sektorjih[16];

M. ker je celovita kombinacija politik, ki izobraževanje ter razvoj znanj in spretnosti povezuje s finančno in industrijsko politiko, ključni dejavnik, ki omogoča evropsko konkurenčnost, socialno odpornost in poštenost, strateško avtonomijo, naložbe in ustvarjanje trajnostnih delovnih mest; ker so za zeleni in digitalni prehod potrebne znatne naložbe v preusposabljanje, izpopolnjevanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter vseživljenjsko učenje, da bi delavci pridobili potrebna tehnična znanja in spretnosti (specifična za vsak poklic) in osnovne mehke veščine; ker se starejši in nizko usposobljeni delavci ter delavke lahko soočajo z večjimi ovirami pri izpopolnjevanju in potegovanju za nova delovna mesta; ker je treba prizadevanja za izobraževanje in usposabljanje torej tesno povezati s politikami pravičnega prehoda; ker bodo prikrajšani delavci in skupnosti potrebovali ciljno usmerjeno podporo, da se prepreči njihova zapostavljenost;

N. ker med državami članicami in regijami EU še vedno obstajajo velike gospodarske razlike, pri čemer so od leta 2012 velike razlike v BDP, povezane z deležem industrije v gospodarski dejavnosti;

O. ker je v poročilu Enrica Lette navedeno, da bi bilo treba svobodo gibanja in svobodo „ostati, kjer si“ obravnavati kot dve plati iste medalje in ju je treba skupaj razvijati; ker se svoboda gibanja v poročilu Enrica Lette obravnava kot prosta izbira in ne kot nekaj, kar je nujno, da bi se s tem nadomestilo pomanjkanje delovnih mest v nekaterih regijah; ker je v poročilu poudarjeno, da je treba zagotoviti priložnosti prebivalcem v vseh regijah, zlasti tistim na podeželju,

---

15 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/employment-and-social-developments-europe-2024-upward-social-convergence-eu-and-role-social_en?prefLang=sl.

16 Draghijevo poročilo , str. 19.

vključno s kakovostnimi delovnimi mesti in odpravljanjem neenakosti znotraj držav in med njimi[17]; ker bi lahko zeleni prehod, če ne bo ustrezno načrtovan in podprt, nesorazmerno bolj prizadel ranljive regije v vzhodni in južni Evropi[18] v smislu tveganja brezposelnosti in izgube delovnih mest; ker je ranljivost še večja na ozemljih, ki so odvisna od premoga, saj je stopnja zaposlenosti 10–15 % pod povprečjem EU[19];

P. ker naj bi načrt za kakovostna delovna mesta spodbujal ukrepe, ki podpirajo države članice in industrije pri zagotavljanju dostojnih delovnih pogojev, dostopa do usposabljanja, visokih standardov na področju zdravja in varnosti, pravičnega prehajanja med zaposlitvami za delavce ter zlasti samozaposlene, pa tudi pri kolektivnih pogajanjih, da bi privabili talente in prispevali h konkurenčnosti evropske industrije; ker naj bi Komisija v zvezi s tem s socialnimi partnerji razpravljala o okviru za podporo procesom prestrukturiranja na ravni EU in držav članic; ker bo ta okvir osredotočen na pravični prehod, predvidevanje sprememb, zgodnje posredovanje v primeru grožnje prestrukturiranja ter izboljšanje obveščanja in posvetovanja;

Q. ker je treba okrepiti upravne in tehnične zmogljivosti lokalnih deležnikov, ki sodelujejo pri zasnovi in izvajanju pravičnega prehoda; ker se države članice še vedno soočajo z velikimi izzivi pri učinkovitem upravljanju in izvrševanju skladov EU na lokalni ravni in pri ocenjevanju različnih učinkov podnebnih politik; ker se Sklad za pravičen prehod (SPP) izvaja počasi, kar je razvidno iz stopnje plačil, ki so do konca leta 2024 znašale le 32,2 %[20]; ker število delovnih mest, ustvarjenih v okviru SPP, ne zadošča za pokritje delovnih mest, ki naj bi bila izgubljena zaradi prehoda ogljično intenzivnih industrij na čistejše tehnologije; ker so mala in srednja podjetja hrbtenica evropskega gospodarstva in ustvarjajo velik delež stalnih lokalnih delovnih mest; ker so potrebne posebne določbe za mala in srednja podjetja, da bi okrepili njihovo vlogo v pravičnem prehodu;

1. poudarja, da bodo imeli uspešen prehod na bolj trajnostne vire energije in posodobljene industrijske panoge ter bolj digitalizirano gospodarstvo pomembno vlogo pri dolgoročni konkurenčnosti podjetij Unije na svetovnem trgu in morajo voditi k ustvarjanju visokokakovostnih delovnih mest v Uniji; poudarja, da je treba zagotoviti, da bodo podjetja in delavci dobro usposobljeni za izkoriščanje priložnosti, ki jih prinaša prehod na nove in inovativne rešitve, ter poudarja pomen dostojnega dela in delovnih mest, zajetih s kolektivnimi pogodbami, ki so nujne za zagotavljanje družbenega

---

17 https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/py4s-5ad4.

18 https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/24c7aa49-2451-11ee-94cb-01aa75ed71a1.

19 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/759354/CASP_STU(2025)759354_EN.pdf.

20 Mehanizem za pravični prehod – uspešnost v letu 2025, Evropska komisija.

napredka in sprejemanje prehoda; meni, da je zakonodajni okvir za obravnavanje izzivov in priložnosti pravičnega prehoda na delovnem mestu bistven za zagotovitev ustreznih minimalnih skupnih standardov, da se delavcem in delodajalcem zagotovijo jasnost in struktura pri predvidevanju in obvladovanju sprememb ter da se na koncu izboljšajo odpornost, konkurenčnost in navzgor usmerjena socialna konvergenca Unije ter socialna pravičnost; poudarja, da lahko regije podprejo pravičen prehod s kombiniranjem socialne zaščite, gospodarske diverzifikacije in teritorialnega usklajevanja, da bi zmanjšale negativne učinke, okrepile lokalna gospodarstva in spodbujale vključujoč razvoj;

2. poudarja, da učinek razogljičenja na zaposlovanje presega zmanjšanje v sektorjih fosilnih goriv in da bo razogljičenje imelo širši učinek v smislu ponovne opredelitve delovnih mest in splošnega prehoda na trgu dela; v zvezi s tem pozdravlja napovedani akt o kakovostnih delovnih mestih, katerega cilj bo zagotoviti, da bodo prakse v zvezi z zaposlovanjem sledile spremembam v sodobnem gospodarstvu; poudarja, da je treba v ta akt ter prihodnjo posodobitev akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic in v novi načrt za kakovostna delovna mesta vključiti sklop konkretnih ukrepov, ki bodo znatno izboljšali delovne pogoje, zdravje in varnost, demokracijo na delovnem mestu, pokritost s kolektivnimi pogajanji ter usposabljanje in spretnosti delavcev in samozaposlenih ter zagotovili učinkovito izvajanje zakonodaje EU s področja socialne politike; poudarja, da so ti ukrepi tudi priložnost za podporo delodajalcem v Uniji, zlasti malim in srednjim podjetjem, pri ohranjanju in izboljšanju njihove konkurenčnosti z zagotavljanjem jasnega okvira, vključno s praktičnimi smernicami in podpornimi orodji za predvidevanje in upravljanje sprememb v partnerstvu z delavci ter za naložbe v poklicno izobraževanje in usposabljanje, izpopolnjevanje in preusposabljanje delavcev, da bi odpravili pomanjkanje znanj in spretnosti ter delovne sile, ki ovira produktivnost in rast, ter obravnavali prihodnje perspektive za delavce;

3. poudarja, da je treba digitalizacijo izvajati na način, ki je osredotočen na človeka, pri čemer je treba preprečiti pretiran nadzor nad delavci in zagotoviti pravico do odklopa ter pravično ureditev delovnega časa;

4. poudarja, da sta predvidevanje in obvladovanje sprememb bistvenega pomena za delodajalce in delavce, da bi lahko uspešno izpeljali zeleni prehod in učinkovito reševali gospodarske izzive, ki jih prinašajo neugodni geopolitični dogodki, ter te izzive preoblikovali v priložnosti; poudarja, da lahko z načrtovanjem prehoda proaktivno preprečimo odpuščanje, izboljšamo dolgotrajno odpornost podjetij in čim bolj izkoristimo razpoložljive vire; poudarja, da so za takšne načrte potrebne odločitve, ki bodo verjetno privedle do znatnih sprememb v organizaciji dela, zato mora oblikovanje načrtov potekati v širokem partnerstvu v okviru socialnega dialoga in ob polnem

spoštovanju pravice do obveščenosti in posvetovanja; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj spremlja in izvršuje celovito izvajanje okvira iz Direktive 2002/14/ES; nadalje poziva države članice, naj na ustreznih ravneh omogočijo socialni dialog o prehajanju med delovnimi mesti, zlasti za poklice, ki jih kmalu morda ne bo več ali ki se bodo izvajali v bistveno manjšem obsegu; opozarja na orodja za zgodnje opozarjanje iz Direktive (EU) 2019/1023 in meni, da bi s prilagoditvijo teh orodij, da bi vključevala tudi okoliščine, pomembne za dvojni prehod, zagotovili boljše odkrivanje prihodnjih sprememb v poslovanju podjetij in odzivanje nanje; poudarja, da je treba podjetjem zagotoviti spodbude za pripravo lastnih načrtov za prehod; poudarja, da je treba deležnike in civilno družbo vključiti v najzgodnejše faze načrtovanja prehoda, pri čemer je treba zagotoviti smiselno udeležbo, ne pa posvetovanje šele proti koncu;

5. poudarja, da je za občutno zmanjšanje pomanjkanja kvalificiranih delavcev treba obravnavati razpoložljivost in dostopnost priložnosti za usposabljanje ter izboljšati delovne pogoje; poudarja, da je bistven usklajen socialni dialog med delavci in delodajalci o možnostih usposabljanja, ki so usklajene s potrebami trga dela ter spoštujejo ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem in bi ga bilo treba olajšati[21]; je trdno prepričan, da lahko te ovire za vse delavce odpravimo z individualno pravico do brezplačnega usposabljanja in vseživljenjskega učenja med delovnim časom ter tako zagotovimo kakovostno izpopolnjevanje ali preusposabljanje, usposabljanje zaposlenih ter podporo za poklicni razvoj, da bi delodajalci imeli predvidljivo in stabilno ponudbo kvalificiranih delavcev; poudarja, da je treba odpraviti finančno oviro z zagotavljanjem brezplačnega usposabljanja za delavce, in sicer s financiranjem, davčnimi spodbudami in partnerstvi; poudarja, da so za usposabljanje zaposlenih odgovorne nacionalne institucije in socialni partnerji, ter poudarja njihovo bistveno vlogo pri uresničevanju pravice do usposabljanja; v zvezi s tem poziva države članice, naj dajo prednost programom usposabljanja, ki jih skupaj razvijejo delavci in njihovi delodajalci, in jih spodbujajo, da bosta izpopolnjevanje in preusposabljanje ustrezala dejanskemu povpraševanju in prispevala k poklicnemu napredovanju;

6. poudarja, da je treba mlade smiselno vključiti v oblikovanje, izvajanje in spremljanje politik, povezanih s poštenim in pravičnim prehodom; poziva, naj se naredi več za izvajanje jamstva za mlade, da bi mu države članice namenile več sredstev, in sicer da bi vsaj 15 % svojih sredstev iz ESS+ dodelile usmerjenim ukrepom in strukturnim reformam, ki podpirajo kakovostno zaposlovanje mladih, poklicno izobraževanje in usposabljanje – zlasti s plačanim, kakovostnim pripravništvom in vajeništvom – ter lajšanje prehoda iz šole v zaposlitev, ponovno vključevanje v izobraževanje ali usposabljanje ter

---

21 *Employment and Social Developments in Europe 2024* (Razvoj na področju zaposlovanja in socialnih zadev v Evropi v letu 2024), Evropska komisija, str. 20.

druge priložnosti za izobraževanje;

7. poudarja, da morajo države članice ob sodelovanju regij podpreti podjetja in delavce tako, da razvijejo strategije za prehod in politike za pravičen prehod na nacionalni ravni, ki so prilagojene lokalnim posebnostim; poudarja, da bi bilo treba v teh nacionalnih strategijah opredeliti učinek prehodov na regije, posamezne sektorje in ustrezno delovno silo ter določiti celovit in medsektorski načrt za njegovo ublažitev; poudarja, kako pomembno je razviti dolgoročno vizijo in strategijo za lokalni gospodarski prehod z vključevanjem javnih in zasebnih akterjev ter civilne družbe in socialnega gospodarstva; poudarja, da so za ohranjanje delavcev in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest potrebne neposredne naložbe v inovacije in povečanje privlačnosti regij z nadgradnjo in zagotavljanjem visokokakovostne, cenovno ugodne in dostopne infrastrukture, javnih storitev in dobrin;

8. meni, da je bistveno spodbujati ekonomsko vzdržnost evropskih industrijskih podjetij, in, kolikor je mogoče, preprečiti zaprtja in prisilno odpuščanje; poudarja, da je treba podpirati podjetja, zlasti mala in srednja podjetja, da se prepreči prisilno odpuščanje, kot so začasni podporni programi za zaščito delovnih mest med prehodi, da bi se preprečila izguba strateških industrijskih zmogljivosti in usposobljene delovne sile; ugotavlja, da je v primerih, ko je potreben prehod z enega na drugo delovno mesto, bistveno ohraniti delavce v isti regiji, obenem pa jim omogočiti tudi dovolj časa za preusposabljanje ter omejiti osebne finančne izgube; zahteva večjo zaščito pred nepoštenim odpuščanjem in poziva, naj se delavcem, ki jih prizadene prestrukturiranje, zagotovi dostop do ustreznih nadomestil, možnosti za preusposabljanje in podpore pri novi zaposlitvi;

9. poudarja, da Eurostatove regionalne projekcije kažejo, da se bo število delovno sposobnega prebivalstva na številnih ozemljih v tem in naslednjem desetletju še naprej zmanjševalo, zlasti v regijah, ki so že prizadete zaradi staranja prebivalstva in geografske mobilnosti; poudarja, da lahko taki trendi oslabijo ponudbo delovne sile in s tem ogrozijo dolgoročni razvoj ravno v času, ko so usposobljeni delavci ključnega pomena za zeleni in digitalni prehod; poudarja, da je „pravica ljudi, da ostanejo“ v svojih regijah ali lokalnih območjih pomembna in da so potrebne ciljno usmerjene strategije za podeželska in obrobna območja; poziva Komisijo in države članice, naj podprejo lokalno usmerjene politike, ki ustvarjajo gospodarske priložnosti za ljudi in podjetja na podeželju, privabljajo zasebne naložbe in ustvarjajo lokalna delovna mesta; poudarja, da so take strategije potrebne za krepitev gospodarskih priložnosti na podeželju, ustvarjanje visokokakovostnih delovnih mest, podporo inovacijam in lokalni industrijski obnovi ter navsezadnje za zagotovitev, da lahko državljani gradijo svojo prihodnost v svojih skupnostih;

10. opozarja, da največ trajnih lokalnih delovnih mest ustvarijo mala in

srednja podjetja; poudarja, da je treba malim in srednjim podjetjem olajšati poenostavljen in sorazmeren dostop do financiranja prehoda, tudi z omogočanjem povezovanja v grozde za dostop do sredstev in obveznosti glede poročanja, vzpostavitvijo digitalnih točk „vse na enem mestu“ in zagotavljanjem obvezne tehnične pomoči pri zasnovi in zagotavljanju skladnosti projektov; poziva države članice in regionalne organe, naj vzpostavijo in okrepijo programe za podporo podjetjem v prizadetih regijah, da bi zagonskim podjetjem ter malim in srednjim podjetjem pomagali pri rasti in uspehu; poudarja, da lahko naložbene spodbude pomagajo pritegniti podjetja v ranljive regije, hkrati pa zagotovijo trajnostni razvoj lokalnega gospodarstva; poudarja, da je treba podjetjem, zlasti malim in srednjim podjetjem, pomagati pri odpravljanju pomanjkanja znanj in spretnosti v Uniji ter spodbujati preusposabljanje in izpopolnjevanje, s čimer bi ljudem pomagali pridobiti ustrezna znanja in spretnosti za kakovostna delovna mesta; poziva Evropsko komisijo, naj v okviru prihodnjega financiranja pravičnega prehoda zagotovi namensko podporo proračun za mala in srednja podjetja; nadalje jo poziva, naj spremlja udeležbo malih in srednjih podjetij v programih pravičnega prehoda;

11. poudarja, da ima socialno gospodarstvo, kot so zlasti socialna podjetja za vključevanje na trg dela, osrednjo vlogo pri vključujočem in pravičnem prehodu; poudarja, da je treba podpreti dostop do financiranja, krepitve zmogljivosti in tehnične pomoči;

12. poziva Komisijo in države članice, naj olajšajo velike in majhne naložbe ter oblikujejo politike, na podlagi katerih se bodo odprle gospodarske priložnosti za zasebni sektor, zlasti za mala in srednja podjetja, z zmanjšanjem upravnega bremena, znižanjem zahtev za sofinanciranje in poenostavitvijo dostopa do financiranja ob spoštovanju pravic delavcev in pravic varstva potrošnikov; poudarja, da so take naložbe bistvene za krepitev evropske industrijske in tehnološke baze, ustvarjanje visokokakovostnih delovnih mest in oblikovanje usposobljene delovne sile, prilagojene lokalnim razmeram, virom in posebnim potrebam, da bi se v celoti izkoristil regionalni potencial ter bi spodbudili konkurenčnost, trajnostno rast in dolgoročno ustvarjanje vrednosti; poudarja, da so podjetniki in mala podjetja osrednjega pomena za naložbe, inovacije in ustvarjanje delovnih mest, zlasti na podeželju in v manj razvitih regijah, ter da je treba finančna sredstva in tehnično pomoč prilagoditi njihovim potrebam, da bi v celoti izkoristili njihov potencial v zelenem in digitalnem gospodarstvu ter spodbudili trajnostno rast in dolgoročno ustvarjanje vrednosti;

13. ugotavlja, da ni natančnih razčlenjenih podatkov o tem, koliko delovnih mest je bilo zaradi dvojnega prehoda izgubljenih, ustvarjenih ali prizadetih; poudarja, da je za učinkovit in pravočasen odziv politike pomembno napovedati spremembe na trgu dela in trende v potrebah po znanju in spretnostih; poudarja, da je treba opredeliti primere dobre prakse, jih izmenjevati in jih spodbujati; poziva h konsolidaciji zbiranja ustreznih podatkov in analize učinka

politik prehoda; poudarja, da bi bilo treba v strukture za spremljanje pravičnega prehoda sistematično vključevati kazalnike energetske in mobilnostne revščine, da bi se ukrepi za financiranje in ustvarjanje delovnih mest najprej usmerili v ranljiva gospodinjstva;

14. spodbuja sheme prenove na ravni skupnosti, ki zajemajo cele soseske ali vasi, kar zmanjšuje stroške, krepi kohezijo in pospešuje prehod;

15. obžaluje, da predlog večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 ne vključuje samostojnega instrumenta za obravnavo pravičnega prehoda; poudarja, da je še naprej potrebno namensko financiranje za podporo prizadetim regijam pri reševanju izzivov, povezanih z zelenim prehodom; v zvezi s tem poziva k razširjenemu in povečanemu Skladu za pravični prehod za programsko obdobje po letu 2027, ki naj deluje v skladu z načeli deljenega upravljanja in partnerstva v okviru kohezijske politike, njegov proračun pa naj se poveča; poudarja, da bi moral novi sklad podpirati delodajalce pri zagotavljanju pravice delavcev do usposabljanja ter pri uvajanju načrtov prehoda na ravni podjetja; poudarja, da bi moralo biti usposabljanje zelo kakovostno ter usklajeno s potrebami trga dela in da bi moralo privesti do kvalifikacij in potrdil, potrjenih s preglednimi in jasnimi sistemi certificiranja, ki omogočajo vzajemno priznavanje med državami članicami; poziva, naj financiranje prehoda vključuje socialne pogoje za podporo vključevanju;

16. opozarja, da se Sklad za pravični prehod kljub svojim preobrazbenim ambicijam pri doseganju svojih ciljev sooča z velikimi izzivi, zlasti pri zagotavljanju pravičnih rezultatov in dostopa do sklada malim in srednjim podjetjem[22]; poziva, naj se s tehnično pomočjo in zmanjšanjem upravnih bremen poenostavi dostop malih in srednjih podjetij do Sklada za pravični prehod;

17. poudarja, da je pomembno razvijati digitalne spretnosti delavcev na osnovni in višji ravni; poudarja, da je treba zagotoviti osnovno digitalno pismenost državljanov, da bodo razumeli podatke in varno uporabljali spletna orodja, kar jim bo omogočilo, da ostanejo zaposljivi in prilagodljivi, hkrati pa spodbujati naprednejše kompetence;

18. poudarja, da morajo ustanove za izobraževanje in usposabljanje poskrbeti, da bo njihovo usposabljanje izpolnilo potrebe konkurenčnega trga dela, ter učence, vodje usposabljanja in učitelje z ustreznimi znanji in spretnostmi pripraviti, da bodo dejavni nosilci sprememb pri pravičnem prehodu na okoljsko trajnostna gospodarstva in družbo za vse; poudarja, da je učinkovito usposabljanje odvisno od razpoložljivosti učiteljev in vodij usposabljanja, ki so dobro seznanjeni s trajnostnim in zelenim

---

22 *Just Transition in the World of Work* (Pravični prehod v svetu dela), Služba Evropskega parlamenta za raziskave, september 2025, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/774668/EPRS_BRI(2025)774668_EN.pdf.

gospodarstvom, energijsko učinkovitostjo ter zelenimi in digitalnimi tehnologijami; poudarja, da je njihova vloga odločilnega pomena za spodbujanje pravih znanj in spretnosti ter kompetenc tako za mlajše kot starejše generacije delavcev ter za ustrezno preusposabljanje in izpopolnjevanje oseb, na katere bo zeleni prehod vplival; poudarja, da bi zato moralo biti izobraževanje in usposabljanje teh učiteljev in vodij usposabljanja prednostna naloga v vseh strategijah odzivanja v zvezi z znanji in spretnostmi na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni;

19. poudarja, da so neposredne javne in zasebne naložbe v čisto infrastrukturo, projekti na področju obnovljivih virov energije in dejavnosti krožnega gospodarstva nujni za oživitev lokalnih gospodarstev in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest; poudarja, da je treba izkoristiti regionalne prednosti z vlaganjem v sektorje, v katerih so regije že močne ali kjer imajo primerjalne prednosti; meni, da je lahko regionalna specializacija temelj zelenih industrijskih grozdov; poudarja, da se lahko s podporo raziskavam in inovacijam ter spodbujanjem sodelovanja med univerzami in podjetji ustvarijo novi trajnostni poslovni modeli;

20. poudarja, da je za uresničitev ciljev pravičnega prehoda potrebna skladna in celovita kombinacija politik; poziva, naj se pri podnebnih in industrijskih ukrepih EU upoštevajo cilji v zvezi z vključevanjem, socialno zaščito ter znanjem in spretnostmi; poudarja, kako pomembno je zagotoviti, da se evropska in nacionalna sredstva uporabijo za čim lažji zeleni in digitalni prehod, tudi s spodbujanjem socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj; poziva, da bi financiranje EU ter državna pomoč, ki jo zagotavljajo države članice, uskladili z evropsko industrijsko politiko, zato da bi ponudili kakovostna delovna mesta, spodbujali h kolektivnim pogajanjem in spoštovanju pravic delavcev ter standardov EU, izboljšali konkurenčnost evropskih podjetij ter zagotovili boljše delovne pogoje;

21. poziva države članice, naj zagotovijo zadostna sredstva za programe razvijanja kakovostnih znanj in spretnost ter poklicnega usposabljanja, saj gre za dolgoročno naložbo v produktivnost, rast in konkurenčnost delavcev in podjetij; poziva države članice, naj ob podpori Komisije strateško izkoristijo obstoječe instrumente Unije za uresničevanje Unije spretnosti, zlasti jamstva za znanja in spretnosti; poziva države članice, naj več prihodkov iz nacionalnih sistemov za trgovanje z emisijami uporabijo za usposabljanje delavcev in prerazporeditev delovne sile, zlasti v ogljično intenzivnih regijah; poziva Komisijo, naj preuči in izda smernice o tem, kako lahko javno-zasebna partnerstva med državami članicami in podjetji financirajo usposabljanje, preusposabljanje in izpopolnjevanje delavcev, zlasti v zvezi s pravico do usposabljanja za posamezne delavce;

22. opozarja, da je v vseh političnih ukrepih, namenjenih dvojnemu prehodu, pomembno vključevati invalidnost in presečni pristop, ki bo ustrezal mladim, starejšim, nizko usposobljenim in pa delavkam, na

primer z zagotavljanjem primernih prilagoditev v izobraževanju in usposabljanju;

23. opozarja, da ima Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce v svojem preostalem programskem obdobju pomembno vlogo pri podpiranju delavcev, ki jih bosta prizadela zeleni in digitalni prehod, in države članice spodbuja, naj ob podpori Komisije sklad čim bolje izkoristijo; pozdravlja, da predlagana revizija sedanjega sklada vsebuje namero, da bi proaktivno podprli delavce, katerih delovno mesto bo neizbežno postalo presežno, in pospešili postopek odobritve vlog; vseeno poudarja, da je pomembno, da se podjetja, ki so v postopku prestrukturiranja in želijo zaprositi za sredstva sklada, v zvezi s tem v celoti posvetujejo z delavci in njihovimi predstavniki, tudi pri oblikovanju prilagojenega svežnja ukrepov; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da predlog večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 ne vključuje več Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce; poudarja, kako pomembni so aktivni ukrepi na trgu dela in socialna zaščita za ponovno vključitev presežnih delavcev na trg dela po večjih prestrukturiranjih; poziva Komisijo, naj v naslednjem večletnem finančnem okviru predvidi nadaljnjo namensko podporo delavcem, ki jih bodo ogrozila večja prestrukturiranja ali ki bodo zaradi njih postali presežni;

24. opozarja, da je pomembno delavcem zagotoviti visoko raven zdravja in varnosti pri delu; poudarja, da je pomembno proaktivno obravnavati novonastajajoča tveganja za varnost in zdravje pri delu pri delovnih nalogah, delovnih vzorcih in na delovnih mestih, zlasti okoljska in psihosocialna tveganja v okviru dvojnega prehoda; poziva Komisijo, naj celovito pregleda sedanji strateški okvir za zdravje in varnost pri delu ter veljavni zakonodajni okvir za varnost in zdravje pri delu, da bi odkrila preostale vrzeli in zagotovila, da bo pravni red EU še naprej ustrezal svojemu namenu, ter da bo ugotovitve upoštevala pri oblikovanju strateškega okvira za obdobje po letu 2027;

25. poudarja, da lahko preoblikovanje in prestrukturiranje delovnega mesta med dvojnim prehodom povzroči psihosocialna tveganja, kot so stres, negotovost in nevarnost izgube zaposlitve; poudarja, da je treba med prehodoma varovati duševno zdravje in psihosocialno dobro počutje delavcev, kar zajema tudi ocene tveganja na delovnem mestu in podporne storitve; poziva, naj se v načrte prehoda na ravni podjetij vključijo programi za podporo duševnemu zdravju, ki bodo zajemali svetovanje, obvladovanje stresa in programe za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;

26. poudarja, kako pomembno je podpirati delavce pri povečevanju njihovih preobrazbenih, temeljnih in kognitivnih spretnosti, kot so ustvarjalno in kritično razmišljanje, predvidevanje, odpornost, prožnost in agilnost, motivacija in samozavedanje, radovednost in vseživljenjsko učenje, obenem pa je treba priznati, da so pomembne

njihova zmožnost prilagajanja velikim spremembam na delovnem mestu, njihova samoučinkovitost in iskanje novih rešitev, ki jih zahtevata zelena in digitalna preobrazba;

27. pozdravlja politični pregled centra Cedefop o pripravi evropske evidence kvalifikacij, s katero bi povečali preglednost, primerljivost in prenosljivost kvalifikacij po Evropi; poudarja, da taka evidenca ne sme biti zgolj akademska naloga, temveč mora biti praktično orodje za konkurenčnost, ustreznost za potrebe trga dela in mobilnost; poziva Komisijo in države članice, naj poskrbijo, da bo evropsko ogrodje kvalifikacij tesno povezano z gospodarskimi potrebami, industrijsko politiko in naložbami v znanja in spretnosti, naj temeljito in sistematično evidentirajo sedanjo vrzel v znanjih in spretnostih na regionalni ravni ter predvidijo prihodnje povpraševanje po njih; poudarja, da bi morala evidenca vsebovati analizo učinka ter voditi do sektorskih in teritorialnih ukrepov za izkoriščanje potenciala zelenega prehoda v vseh regijah;

28. poudarja, da so trdni sistemi socialne varnosti in socialne zaščite bistveni za podporo delavcem in zagotovitev socialne kohezije v prehodnem obdobju; poziva države članice, naj v posvetovanju s socialnimi partnerji in ustreznimi organizacijami civilne družbe posodobijo in okrepijo svoje sisteme in osnovne javne službe ter poskrbijo za njihovo dolgoročno vzdržnost, pri tem pa naj ne povečajo finančnega bremena za mala in srednja podjetja, s posebnim poudarkom na zdravstvenem varstvu, prometu, izobraževanju, politikah socialnega vključevanja, dohodkovni podpori in cenovno dostopnih stanovanjih ter podpori neprofitnim ponudnikom socialnih storitev, da bi zagotovile odpornost proti pretresom zaradi dvojnega prehoda, ki bo vplival na trg dela, in da bi lahko delavci, ki bodo izgubili delovno mesto, v čim večji meri ohranili svoj življenjski standard;

29. poziva države članice, naj v celoti izvajajo priporočilo Sveta o socialni zaščiti za delavce in samozaposlene osebe; poziva Komisijo, naj spremlja tveganja in napredek pri teh ukrepih s pregledom socialnih kazalnikov in okvirom za socialno konvergenco; poudarja, da je pomembno zagotoviti, da bodo imeli nacionalni javni zavodi za zaposlovanje ustrezno ponudbo glede na spreminjajoče se razmere na trgu dela, zato da se ljudem zagotovi podpora in olajša menjava delovnega mesta zaradi prehoda;

30. poudarja pomen ciljno usmerjenih politik za podporo ljudem, ki jih bo dvojni prehod najbolj prizadel, zlasti tistim, ki so v ranljivem položaju; poudarja, da sta potrebna aktivna podpora in zgodnje ukrepanje, da se prepreči, da bi ljudje v ranljivem položaju postali dolgotrajno brezposelni ali da bi obupali nad iskanjem zaposlitve; poziva države članice, naj znatno povečajo aktivno podporo za kakovostno zaposlitev, zlasti s podpiranjem dostopa in ohranjanja kakovostne zaposlitve ter spodbujanjem podjetništva in ustvarjanja kakovostnih delovnih mest; poudarja, da imajo pomembno vlogo pri

ustvarjanju prehodnih delovnih mest programi vključevanja na trg dela, ciljno usmerjena javna naročila in lokalna javna dela; poudarja, da je treba okrepiti zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti za uspešno pritegnitev naložb, sodelovanje s ciljnimi skupinami pri razvoju in izvajanju programov socialne podpore ter za merjenje distribucijskih učinkov;

31. poudarja, da je treba podpreti sheme skrajšanega delovnega časa in zagotoviti ciljno usmerjeno podporo za delavce, ki jih prizadene prehod, pri čemer se je mogoče opreti na pozitivne izkušnje pri izvajanju mehanizma SURE; poziva Komisijo, naj predlaga okrepitev mehanizma SURE za zeleni in digitalni prehod, saj lahko podpora takim začasnim ukrepom varstva zaposlitve med krizami stabilizira javne odhodke, namenjene politikam zaposlovanja in ukrepom za pravični prehod, ter v skladu s cilji pravičnega prehoda ublaži neposredne vplive nujne preobrazbe gospodarstva EU na delovna mesta;

32. poudarja, da učinek na zaposlovanje ne bo enak v vseh regijah in pri vseh prebivalcih; v zvezi s tem poudarja, da je treba pritegniti in opolnomočiti lokalne državljane in deležnike, vključno z ustreznimi organizacijami civilne družbe, da bodo lahko dejavni akterji pri prehodu; poudarja, da bi morale biti lokalne in regionalne oblasti neposredno vključene v oblikovanje, izbiro in spremljanje projektov, da bi zagotovili, da se bodo s financiranjem reševale konkretne lokalne potrebe in da se bo podprla diverzifikacija regionalnih gospodarstev; poudarja, da se morajo javni organi med upravljanjem prehoda strateško posvetovati in sodelovati s socialnimi partnerji; poudarja, da je smiselno sodelovanje mogoče zagotoviti s posvetovanji v zgodnji fazi ter jasnimi mandati in glasovalnimi pravicami za socialne partnerje, mala in srednja podjetja, civilno družbo, socialno gospodarstvo ter mlade v regionalnih usklajevalnih organih;

33. poudarja, da so kolektivna pogajanja osrednjega pomena za pravične plače, socialno pravičnost in demokracijo na delovnem mestu, vendar je pokritost še vedno neenakomerna; opozarja, da morajo države članice, v katerih je pokritost s kolektivnimi pogajanji nižja od 80 %, pripraviti nacionalne načrte z jasnimi časovnimi okviri in namenskimi ukrepi za povečanje pokritosti; poziva Komisijo, naj državam članicam zagotovi smernice in podporo pri krepitvi pogajalskih sistemov, zlasti na sektorski ravni, s polno vključenostjo socialnih partnerjev; poudarja, da bi morale EU in države članice v okviru izvajanja priporočila Sveta o zagotavljanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost podpreti financiranje za krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev, zlasti na regionalni ravni, in sodelovati v strukturiranem socialnem dialogu in kolektivnih pogajanjih o načrtih za prehod na ravni podjetij;

34. meni, da je treba finančne posledice zahtevanega predloga pokriti z obstoječimi proračunskimi sredstvi;

35. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo in priložena priporočila posreduje Komisiji in Svetu.

PRILOGA K RESOLUCIJI
PRIPOROČILA O VSEBINI ZAHTEVANEGA PREDLOGA

Evropska direktiva za pravičen prehod v svetu dela: ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta in oživljanje lokalnih gospodarstev

Evropski parlament meni, da bi morala Komisija določiti naslednja načela in cilje:

Priporočilo 1: Splošni cilj predloga

Splošni cilj predloga bi moral biti, da se vzpostavi okvir Unije za ukrepe politike, ki bi se lahko v praksi izvajali v regijah, ki jih bosta zeleni in digitalni prehod prizadela, da bi zagotovili socialno pravičen in vključujoč prehod ter da bi ustvarjali in zaščitili kakovostna delovna mesta.

Priporočilo 2: Oblika predloga

Ker je za dosego tega cilja potreben celovit sveženj ukrepov, bi moral predlog vključevati elemente z naslednjih področij:
(a) delovni pogoji,
(b) vključevanje oseb, ki so izključene s trga dela,
(c) obveščanje delavcev in posvetovanje z njimi,
(d) izboljšanje delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev.

Priporočilo 3: Predmet urejanja predloga

Predlog bi se moral osredotočiti na naslednje ukrepe politike:
(a) vzpostavitev namenskega okvira za predvidevanje in obvladovanje sprememb v regijah in sektorjih, kjer poteka prehod, na podlagi načel obveznega in pravočasnega obveščanja delavcev in njihovih predstavnikov ter posvetovanja z njimi, socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj;
(b) zagotovitev, da se bo pri prehodu dejansko izvajala pravica delavcev in njihovih predstavnikov do obveščenosti in posvetovanja, kot je določena v Direktivi 2002/14/ES in nacionalnih določbah;
(c) vzpostavitev individualne pravice delavcev do usposabljanja med delovnim časom;
(d) oblikovanje nacionalnih strategij za pravičen prehod s posebnim poudarkom na razvoju dolgoročne vizije za lokalna gospodarstva in delovno silo v vseh prizadetih regijah in sektorjih, ki naj bi se zasnovale in izvajale s smiselnim sodelovanjem socialnih partnerjev in lokalnih akterjev;
(e) razvoj podpornih programov za podjetja, zlasti mala in srednja, ter za lokalne akterje, da bi spodbudili ustvarjanje delovnih mest na lokalni ravni;
(f) skrb za usklajevanje ponudbe in povpraševanja po delovni sili ter znanjih in spretnostih s kombinirano uporabo informacij o trgu dela,

večjim sodelovanjem lokalnih akterjev in socialnih partnerjev s ponudniki usposabljanja ter spodbujanjem načrtov za prehod na ravni podjetij;

(g) razvoj strukture spremljanja za strateško predvidevanje učinkov prehoda in dogajanja na trgu dela.

Priporočilo 4: Izvajanje in izvrševanje

1. Predlog bi moral spoštovati pravico držav članic, da uporabljajo ali uvedejo zakone in druge predpise, ki so za delavce ugodnejši, ali da spodbujajo ali dovolijo uporabo kolektivnih pogodb, ki so za delavce ugodnejše in ne bi smele biti veljavna podlaga za zniževanje splošne ravni varstva, ki se delavcem v državah članicah že zagotavlja.

2. Predlog bi moral spoštovati tudi avtonomijo socialnih partnerjev, vključno s pravico do pogajanja o kolektivnih pogodbah in njihovega sklepanja, ter jim omogočiti, da se jih na skupno zahtevo pooblasti za izvajanje, pod pogojem, da lahko nacionalni sistem kadar koli zagotovi rezultate, ki naj bi jih s predlogom dosegli.